BAKGRUND

Finland kan lära sig av Sveriges förmåga

Den konsensusmodell som gäller i framför allt Sverige har varit viktig för att genomföra reformer. Efter långa och intensiva diskussioner har man lyckats komma överens om en modell som parterna har förbundit sig till och som därför har varit möjlig att förverkliga. Det finns antagligen någonting som vi kan lära oss av Sverige på den punkten, skriver Kjell Skoglund.

De senaste åren har varit positiva för den finska ekonomin. Det främsta glädjeämnet är sysselsättningen som har förbättrats snabbare än vad de flesta bedömare räknade med efter riksdagsvalet 2015 då Juha Sipiläs regering lanserade sitt program med flera stora reformer på agendan.

Det finns en viss möjlighet till att ekonomin fortsätter att växa på en hyfsad nivå, även om bnp-tillväxten för årets tre första månader visade sig vara betydligt sämre än förväntat.

Det optimistiska scenariot förutsätter bland annat att USA och Kina lyckas hantera sina konflikter utan att motsättningarna eskalerar till ett fullskaligt handelskrig, brexit-frågan får en så vettig lösning som möjligt och att inga större internationella konflikter, varken politiska eller ekonomiska, raserar förtroendet bland företag och konsumenter.

Sysselsättningen kommer även i fortsättningen att vara den avgörande frågan för Finland. När fler jobbar är det möjligt att satsa för framtiden i stället för att skära ner på välfärd, utbildning och investeringar i infrastruktur. Det gäller att fatta beslut som bidrar till att upprätthålla förtroendet bland företagen så att de fortsätter att anställa och investera.

Norden och framför allt Sverige med en dubbelt så stor befolkning är en mycket viktig marknad för finska företag. Det är ingen överdrift att påstå att ju bättre det går för Sverige desto bättre är det för Finland.

Från 2015 till 2018 har Finlands export till Sverige ökat från 5,5 miljarder euro till 6,6 miljarder. Det är en mycket positiv utveckling framför allt med tanke på att den svenska kronan har försvagats rejält vilket höjer priset på importvaror i Sverige.

Svenska exportföretag som har sina kostnader i kronor och säljer i euro eller dollar täljer för tillfället guld. Förklaringen till den svenska industrins konkurrenskraft är ändå i första hand företagens förmåga att omstrukturera sin verksamhet och satsa på nya snabbt växande teknologier och branscher. Den svaga kronan har närmast gett en extra skjuts åt exporten.

På en punkt ligger Finland klart efter Sverige. Det är avsevärt svårare att locka kompetent arbetskraft från utlandet till Finland än vad det är till Sverige. Samtidigt är det betydligt fler finländare som flyttar till Sverige för att arbeta eller studera jämfört med hur många svenskar som flyttar till Finland av samma orsak. Det handlar inte om att svenskarna inte vill flytta till övriga nordiska länder eftersom det är många svenskar som bor och arbetar i Danmark och Norge.

"I Finland har det varit svårt att komma till skott med de stora reformerna. Det är ändå värt att notera att det i många fall har tagit en lång tid att förbereda och förverkliga förnyelserna även i de övriga nordiska länderna."

Kjell Skoglund
är VD för finsk-svenska handelskammaren i Stockholm.

För Finlands del är det oroväckande att de högutbildade är överrepresenterade i nettoutflyttning. Det gäller förutom Norden även länder som Storbritannien, Tyskland och USA. De skattesänkningar som har gjorts i Sverige kan stärka flyttrörelsen ytterligare, framför allt om Finland går in för att höja skatterna.

Finland får med jämna mellanrum positiv uppmärksamhet i svenska medier. Frågor som noteras är förutom skolsystemet bland annat hälsovården och försvarskapaciteten. Ett tema som inte fått någon större synlighet i Sverige är de arbets- och karriärmöjligheter som både finska och svenska bolag i Finland har att erbjuda. Att stärka Finlands image som ett attraktivt land att bo och jobba i kräver kontinuerliga ansträngningar och ett kreativt tänkande.

Finland behöver som sagt arbetskraft från utlandet, dels för att fylla de arbetsplatser som i annat fall blir obesatta, dels för att tillgodose behovet av specialkunnande i företagen. I Sverige ökar den arbetsföra befolkningen medan den minskar i Finland.

Integrationspolitiken är en fråga som Finlands nya regering sannolikt tvingas lägga ner en hel del energi på, framför allt med tanke på att invandringen är det ledande temat för Sannfinländarna i oppositionen. Situationen är densamma i Sverige där Sverigedemokraterna också är i opposition.

Det är fortsättningsvis en stor utmaning att få nyanlända in på arbetsmarknaden i båda länderna. I Sverige dröjer det åtta år innan hälften av alla som kommit till landet fått ett jobb. Arbetslösheten är nästan fem gånger större bland dem som är födda utanför Europa jämfört med dem som är födda i Sverige.

Minst lika viktigt som att främja kompetensförsörjningen från utlandet är att vi tar hand om den arbetskraft som står till förfogande i våra egna länder. Statistiken visar att Sverige är betydligt bättre att sysselsätta personer som är äldre än 55 år. I Finland är sysselsättningsgraden i ålderskategorin 55–64 drygt 65 procent medan motsvarande siffra för Sveriges del är cirka 78 procent.

Eirik Winter skrev på debattplats (HBL 26.3.2018) att vi borde upphöra att fixera oss vid ålder, framför allt inom näringslivet och mediebranschen. Han har en viktig poäng med tanke på att allt fler lever längre. Av den orsaken är det bra för både individer och samhället om tröskeln för att fortsätta att jobba efter den officiella pensionsåldern är så låg som möjligt.

Flera av de länder som vi konkurrerar med har redan för rätt länge sedan gjort reformer som skapat en dynamik på arbetsmarknaden som behövs för att utbudet och efterfrågan på arbetskraft ska mötas. Utifrån andelen arbetslösa är det Danmark som har lyckats bäst med att skapa en kombination av nordisk välfärd och en flexibel arbetsmarknad. Det finns alltså färdiga modeller som vi kan ta exempel av.

I Finland har det varit svårt att komma till skott med de stora reformerna. Det är ändå värt att notera att det i många fall har tagit en lång tid att förbereda och förverkliga förnyelserna även i de övriga nordiska länderna.

De svenska valdebatterna och regeringarna har haft ett starkt fokus på jobben. Den svenska regeringen säger själv att 300 000 fler har fått ett jobb sedan Stefan Löfvens första socialdemokratiskt ledda regering tillträdde 2014. Den starka svenska ekonomin har gjort det möjligt att skapa en stor del av de här jobben inom kommunfinansierad verksamhet.

Den konsensusmodell som gäller i framför allt Sverige har varit viktig för att genomföra reformer. Efter långa och intensiva diskussioner har man lyckats komma överens om en modell som parterna har förbundit sig till och som därför har varit möjlig att förverkliga. Det finns antagligen någonting som vi kan lära oss av Sverige på den punkten.

Det finns en skillnad i den politiska retoriken mellan Sverige och Finland som kanske återspeglar sig i förmågan att förverkliga reformer. I Sverige konstaterade Socialdemokraterna före riksdagsvalet i fjol att "Alla som kan jobba ska jobba". Moderaterna var tydliga med att man ville ha sänkta bidrag: "Varje krona som går till bidrag till den som kan jobba är en krona som hade kunnat gå till polisen, skolan eller sjukvården. Eller tillbaka till skattebetalarna."

Så rakt på sak lät det inte när de ledande politikerna lade ut texten inför valet i Finland.